

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Bolívijský mnohonárodný štát

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Bolívia je najchudobnejšia a najmenej priemyselná juhoamerická krajina. Veľká časť obyvateľstva je chudobná.

Tak ako experti z medzinárodného menového fondu aj miestne úrady poukazujú nato, že sociálna stabilita v krajine pozitívne vplyva na rast ekonomiky. Príkladom je úroveň chudoby, ktorá v krajine medzi rokmi 2004 a 2015 klesla zo 63% na 39%.

Od roku 2010 bolívijská ekonomika prechádzala takzvanou „zlatou dekadou“ (década de oro), keďže rástla takým istým tempom ako napr. Panamská ekonomika. Bolívia sa stala jediným štátom Južnej Ameriky spolu s Panamou, ktorý dokázal zdvojnásobiť svoj HDP iba za 7 rokov (2010-2017).

Rast HDP bol ovplyvnený aj tým, že od 2.11.2011 Bolívia nielenže udržala stabilitu štátnej meny, ale dokonca devalvovala americký dolár o 15%. V rokoch 2006-2011 kedy 1 USD mal hodnotu 8,06 peso spadol až na hodnotu 6,86 peso.

Ekonomika Bolívie naďalej konštantne rastie a ich HDP rastie v priemere o 3% ročne.

Stúpajúci rast HDP naznačuje, že Bolívia prechádza stabilným ekonomickým vývojom.

Podľa strategickkej analýzy EIU (Economic Intelligence Unit) sa v roku 2016 zvýšil HDP v Bolívii o 3,6% a predpokladá sa, že priemerný rast HDP bude 3,7% v rokoch 2017 až 2021.

Peňažnou menou v Bolívii je Bolívijské boliviano (BOB). V krajine je do určitej miery v obehu aj americký dolár, ale jeho použitie je obmedzené. Boliviano je cielene politickým rozhodnutím udržiavané na pevnom výmennom kurze 6,91 peso za 1USD.

Devízové rezervy Bolívie sú na úrovni 10,26 mld. USD (Zdroj: Banco Central de Bolivia 2017).

V čase nástupu E. Moralesa do funkcie v roku 2005 boli na úrovni 1,7 mld. USD.

Rovnako priaznivý bol aj vývoj štátneho rozpočtu s dosiahnutým prebytkom 2%, čo je pokračovaním päťročného priemerného pozitíva 2,3%.

Bolívijská vláda aktívne zvyšuje úlohu štátu v ekonomike, čo ale zvyšuje riziko pre investorov.

Hlavným odvetvím hospodárstva je ťažba nerastných surovín.

Bolívia má veľké zásoby zemného plynu (najväčšie v Južnej Amerike), ropy, cínu (4.na svete), antimónu(3.na svete), striebra, olova (8.na svete), zlata, zinku a lítia (takmer polovica svetových zásob). Je tiež najväčším vývozcom plynu Južnej Ameriky a vyváža predovšetkým do Argentíny a Brazílie. Na svetovom rebríčku vývozcov zemného plynu je Bolívia na 17 mieste.

Hlavné odvetvia priemyslu sú petrochemický priemysel, ťažba dreva a poľnohospodárstvo. Najdôležitejšími pestovanými plodinami sú pšenica, kukurica, ryža, jačmeň, zemiaky, sója, maniok, cukrová trstina, citrusy, banány či káva. Známa je v poslednom období aj quinoa, (mrľík čilský, obilnina podobná pšenu). Bolívia je 2. najväčší svetový producent a vývozca, hneď po Peru. Okrem toho je Bolívia najväčším producentom a vývozcom jedlých gaštanov a pokrýva až 75% z celového svetového dopytu.

Živočišna výroba sa orientuje na chov oviec, hydiny, lám, prasiat, alpák a hovädzieho dobytku.

Základné ekonomické parametre.

Základné údaje	2013	2014	2015	2016	2017
Vývoj HDP	6,8	5,5	4,8	4	3,7
HDP v mld. USD	30,88	33,24	33,21	35,5	40,73
HDP na obyvateľa	2,787	2,943	2,886	3125	3353
Inflácia %	5,7	5,8	4,0	4	2,71
Nezamestnanosť %	4	4	4	4,1	4,5
Zahr. dlh v mil. USD	5,261	5,737	6,341	7,267	9,428
Priame zahr. investície mil. USD	2,030	2,133	2,225	410	645
Vývoz mil. USD	12,201	12,856	13,400	7,618	6,828
Dovoz mil. USD	9,267	10,492	11,100	8,967	9,228

Zdroj: MMF, Bolívijská centrálna banka, Instituto nacional de estadística de Bolivia

Jedným z ekonomických problémov krajiny je nezamestnanosť, keďže existuje vysoká miera tzv. neformálnej ekonomiky (65-70%). Títo zamestnanci neplatia dani ani sociálne poistenie, takže o nich neexistujú takmer žiadne dáta a preto priemerná nezamestnanosť záleží v podstate od odhadu podielu tejto zložky.

Hospodársky neúnosným problémom sú aj neudržateľne vysoké dotácie na pohonné hmoty a potraviny, ktoré sa vláda neúspešne snažila eliminovať.

Výška HDP Bolívie v roku 2017 bola 40,75 mil USD, čo situuje Bolíviu na 14 priečku spomedzi 21 štátov Južnej Ameriky.

V zahraničnom obchode dochádza v exporte k nezdravému zvyšovaniu podielu surovín, predovšetkým zemného plynu a minerálov. Opakuje sa situácia zo začiatku 20. storočia, kedy základné suroviny reprezentovali tak ako v súčasnosti rovnako vysoký až 70% podiel na vývoze. Zemný plyn, okrem obchodného významu a zdroja devíz, sa významovo dostal do strategickej pozície vo vzťahu k Brazílii a Argentíne s dopadom aj na politickú oblasť.

Napriek pozitívnym makroekonomickým ukazovateľom je Bolívia nadalej závislá od rozvojovej pomoci a je najväčším príjemcom zdrojov EÚ na juhoamerickom subkontinente.

Štátny rozpočet

Deficit v štátnom rozpočte Bolívie v roku 2017 dosiahol hodnotu 7,4%. Predpokladá sa, že v roku 2018 bude deficit okolo 8,32%. Táto hodnota je však už veľmi blízko k najvyššej zaznamenatej hodnote z roku 2002 8,8%.

Ak nepríde k prejavom politickej nestability, tak je predpoklad, že vývoz zemného plynu a iných nerastných surovín bude postupne schodík v štátnom rozpočte znižovať.

Počas posledných rokov, kedy vzrastal „boom“ nerastného bohatstva krajiny sa miera chudoby znížila o 1/3. Bolívijské úrady ušetrili časť ziskov, rezervy tak stúpili zo 700 mil. USD na 20 000 mil. USD. Toto preventívne šetrenie pomohlo stlmiť aj pád cien ropy a zemného plynu v roku 2014.

Miera inflácie má v poslednej dobe stúpajúcu tendenciu. V roku 2017 bola 5,2% a súčasná miera inflácie (jún 2018) v Bolívii je na úrovni 4,5%. (Zdroj Index Mundi) Na raste inflácie od roku 2016 sa najviac podieľal vývoj cien potravín, keďže sa cena zvýšila v priemere o 6,9% za rok. Podľa EIU(Economic Inteligencce Unit) je predpoklad, že miera inflácie bude dlhodobo stabilná a jej priemer v rokoch 2018-2021 by mal byť 4,9%.

Pozícia krajiny v rámci globálnej konkurencieschopnosti a porovnanie s inými krajinami regiónu Južnej Ameriky a Slovenskom.

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Argentín	87	85	94	104	106	92
Bolívia	101	103	104	105	117	121-138*
Čile	30	31	33	33	35	33
Paraguaj	120	122	116	120	118	112
Peru	73	67	61	65	69	72
Uruguaj	64	63	74	80	73	76
Slovensk	60	69	71	75	67	59

Zdroj: World Economic Forum

*V roku 2017 sa Bolívia nezobrazuje v tabuľke údajov globálnej konkurencieschopnosti, ktorú vpracúva Medzinárodné ekonomické fórum.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Rozhodujúce postavenie má sektor ťažby zemného plynu, ropy a minerálov, najmä cínu. Bolívia má jedny z najväčších zásob lítia, doteraz prakticky nevyužívaných. Taktiež má veľké zásoby olova, striebra, zinku, zlata, volfrámu, bizmutu či antimónu.

Okrem primárneho ťažobného priemyslu Bolívia využíva tiež pridruženú výrobu, hlavne výrobu cementu, azbesto cementu (Duralit) a sklársku výrobu. Priemysel v Bolívii predstavuje až 35% z celého HDP.

Ťažobný sektor a priemyselná výroba

Ťažobný sektor tvorí predovšetkým ťažba ropy a zemného plynu a ostatných nerastných surovín. Veľkú časť tvoria malé ťažobné podniky (až okolo 90%). Tento sektor bol a je základom bolívijskej ekonomiky. Krajina má významné zásoby nerastných surovín. Ťažba ropy a zemného plynu je v rukách štátnej spoločnosti Yacimientos Petrolíferos Fiscales Bolivianos (YPFB).

Ďalšími dôležitými sektormi sú textilný priemysel, tabakový priemysel, mliekarenský priemysel, výroba nápojov, stavebníctvo, výroba cementu, nábytku, cukru a hutníctvo farebných kovov.

Bolívia je veľkým svetovým producentom cínu a zlata. Celý sektor ťažby spravuje štátny podnik Corporación Minera de Bolivia (COMIBOL).

Stavebníctvo

Význam stavebného sektora v poslednom období rastie a od roku 2005 rastie medziročne na úrovni okolo 9%. Zamestnáva približne 9% z celkovej aktívnej populácie. V roku 2018 je predpokladaný nárast v tomto sektore 7%.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo, lesníctvo, ťažba dreva a rybolov sú významnou súčasťou bolívijskej ekonomiky. Tento sektor zamestnáva okolo 30% celkovej pracovnej sily v krajine.

Poľnohospodárska produkcia je založená na existencii malých fariem v oblasti Antiplano, čo je náhorná plošina vo výške okolo 4,000 m.n.m. a na veľkofarmách v nížinách. Hlavnou plodinou je sója, ktorej produkcia značne rastie.

Ďalšími dôležitými plodinami sú pšenica, kukurica, ryža, jačmeň, zemiaky, maniok, cukrová trstina, citrusy, banány a káva. Známa je v poslednom období aj quinoa.

Živočišna výroba sa orientuje na chov oviec, hydiny, lám, prasiat, alpák a hovädzieho dobytká. Významnou súčasťou ekonomiky je aj ťažba dreva.

Služby

Sektor služieb sa podieľa na tvorbe HDP cca 48% a zamestnáva okolo 48% pracovnej sily. K najvýznamnejším patrí bankovníctvo a finančný sektor, konzultačné služby, poisťovníctvo a rozvoj zaznamenáva j oblasť cestovného ruchu.

Bankový sektor

Bolívijský bankový systém tvorí Centrálna banka – Banco Central de Bolivia a 12 súkromných bánk. Okrem známych zahraničných bánk (Citibank, Generali) sú medzi nimi aj miestne subjekty. Najväčšou bankou v krajine je Banco Santa Cruz. Bankový sektor zostáva pri ťažobnom a telekomunikačnom sektore aj naďalej atraktívny pre zahraničné investície.

Hlavné bolívijské banky:

Banco Nacional de Bolivia, Banco Central de Bolivia, Banco Mercantil Santa banco Cruz, Banco de Crédito, Banco Industrial (BISA), Banco Unión, Banco Económico, Banco Ganadero, Banco Los Andres Pro Credit, Citibank, Banco FIE, Banco de Desarrollo Productivo, Banco Sol

Doprava

Dopravná infraštruktúra je na veľmi nízkej úrovni rozvoja.

Letecká doprava – krajina má tri medzinárodné letiská (Santa Cruz, Cochabamba a La Paz). Okrem toho existuje ešte okolo 950 malých letísk a prístávacích plôch, z čoho je len 16 s asfaltovou alebo betónovou prístávacou a vzletovou dráhou. Hlavnými leteckými spoločnosťami v krajine sú Aerosur, Lloyd Aéreo Boliviano (LAB), Boliviana de Aviación (BOA), Transporte Aéreo Militar (TAM) a Aerocon.

Cestná doprava

Dĺžka ciest v krajine je okolo 90568 km, z čoho je cca 45% s asfaltovým povrchom. Kvalitné

cesty sú len medzi veľkými mestami. Ostatné cesty sú s nespevneným povrchom. Hlavné cestné ťahy smerujú do Brazílie, Čile a do Peru.

Železničná doprava

Dĺžka železníc je len cca 3 500 km a existujúce spojenia sú s Brazíliou, Argentínou, Peru a Čile.

Riečna doprava

K riečnej preprave sa používa len okolo 10,000 km. Dôležité miesto vo vodnej doprave má aj jazero Titicaca. Bolívia má v oblasti prepravy obchodných lodí k Tichému a Atlantickému oceánu dohody o plavbe s Peru, Čile, Argentínou, Brazíliou a Paraguajom.

Plynovody a ropovody

Dĺžka plynovodov v krajine v súčasnosti dosahuje dĺžku okolo 5,000 km, plynovod na LPG (skvapalnený plyn) má dĺžku 51 km. Sieť ropovodov má celkom 2,488 km a ropovod na rafinované produkty má dĺžku 1,590 km.

Telekomunikácie

Krajina má telekomunikačný systém, ktorý pokrýva väčšinu územia. Existuje viac ako 880 000 pevných telefónnych liniek a viac ako 10 miliónov užívateľov mobilnej telefónnej siete. Počet užívateľov internetu je okolo 4,1 milióna osôb. (Zdroj Index Mundi)

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Zahraničnopolitická orientácia Bolívie je formovaná tesnou spoluprácou s krajinami „bolívarskeho socializmu 21. storočia“ na čele s Venezuelou. Bolívia angažuje v paralelných hnutiach Svetovej konferencie národov o klimatických zmenách, organizuje nezávislé sociálne summity a konfrontačné proti globalizačné vystúpenia na medzinárodných fórach.

Trvalou agendou zahraničnopolitickej oblasti Bolívie je obnovenie priameho prístupu k tichomorskému pobrežiu, strateného v dôsledku udalostí okolo Tichomorskej vojny v 19. storočí v prospech Čile. Podľa politickej orientácie vlád Bolívie a Čile sa rozbieha prípadne zastavuje politický dialóg na túto tému. Medzinárodný súdny dvor by mal vyniesť verdikt v spore pravdepodobne v tomto roku. Bolívijská vláda zvažuje pripojiť krajinu k obchodnej dohode medzi EÚ a Kolumbiou, podľa vzoru Ekvádoru.

Výrazným spôsobom sa zlepšili vzťahy s Peru. V októbri 2010 bola podpísaná nová a široko koncipovaná dohoda o politickej a hospodárskej spolupráci a obnovený dialóg. Významným výsledkom bol podpis dohody o vybudovaní prístavu v Illo, ako najbližší a ekonomicky najvýhodnejší variant sprístupnenia tichomorského pobrežia pre Bolíviu.

Členstvo v hlavných medzinárodných organizáciách: BID, SB, MMF, OSN, ALBA, ALADI, UNASUR. Je tiež asociovaným členom MERCOUR, prístupová dohoda nebola ešte ratifikovaná.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Vysoká miera vplyvu štátneho aparátu je charakteristikou bolívijského ekonomického modelu. V zmysle novelizovanej ústavy je štát nositeľom regulačnej funkcie s priamou účasťou v rozhodujúcich sektoroch. Ústavne garantované súkromné vlastníctvo je podmienené plnením sociálnych úloh a poslania. Sankciou v prípade neplnenia si tejto povinnosti je vyvlastnenie štátom za náhradu. Zahraničné podnikateľské subjekty sú povinné zrieknuť sa zahraničnej súdnej arbitráže v prípade sporov a žalôb. Taktiež je udelenie povolení na podnikanie v krajine podmienené nejasne definovanými povinnosťami reinvestovania dosiahnutého výnosu.

Podľa špecializovaných agentúr je postavenie Bolívie – OECD 5, Fitch Rating BB (stable), Standard Poor's CCC, Moodys B (negative).

b) Verejné obstarávanie

Neprehľadné, bez možnosti vymedzenia rozhodujúceho legislatívneho rámca.

c) Zmluvná základňa

Zmluvy s Bolíviou boli uzavreté ešte počas éry Československej republiky a sukcesiou ich prevzala do svojho právneho systému SR po roku 1992. Z pohľadu ekonomickej spolupráce je využiteľná len jedna: Dohoda o vedecko-technickej spolupráci medzi Československou socialistickou republikou a Bolívijskou republikou. V roku 2001 obe vlády podpísali Protokol o spolupráci medzi ministerstvami zahraničných vecí oboch krajín.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Obdobie	2013	2014	2015	2016	2017
Priame zahraničné investície v mil. USD	2,030	2,133	2,300	1,08	-

Zdroj: Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL)

Bolívia je vo všeobecnosti otvorená zahraničným investíciám, ale slabá vymožitelnosť práva čiastočne komplikuje situáciu v tejto oblasti. Byrokratické postupy a politické tlaky môžu nepriaznivo ovplyvňovať pôsobenie zahraničných spoločností. Investori by si mali byť vedomí toho, že právny systém sa stretáva s veľkým množstvom nedoriešených prípadov, má nedostatok pracovníkov a čelí korupcii. Rýchle riešenie sporov, či už iniciovaných investormi, alebo odporcami je veľmi nepravdepodobné. Obchodné spory môžu často vyústiť do súdnych sporov. Od roku 2006 bolívijská vláda znacionalizovala 28 firiem. Minister financií sa vyjadril, že vláda má v úmysle znovuzískania kontroly nad všetkými spoločnosťami, ktoré boli sprivatizované počas 90-tych rokov, čo by mohlo zahŕňať okolo 65 firiem z oblastí ako je distribúcia vody, výroba mliečnych produktov a doprava. V súčasnosti sú najatraktívnejšími sektormi pre zahraničné investície verejné služby (telekomunikácie, rozvod a dodávky elektrickej energie a plynu), budovanie infraštruktúry (cestná sieť, rozvoj bytovej výstavby). Zaujímavými sa javí sektor ekologických projektov, ktoré sú v Bolívii v štádiu začiatku rozvoja (čističky odpadových vôd a zavlažovacie systémy v poľnohospodárskych oblastiach). Ďalšími atraktívnymi oblasťami môžu byť malé vodné elektrárne, eolické elektrárne), finančný sektor, textilný a odevný priemysel, spracovanie koží, sektor dopravy a rozvoj cestovného ruchu.

Rizikom zostáva aj v oblasti investícií korupcia štátnych úradníkov, potreba úhrady veľkého množstva správnych poplatkov spojených so zriadením spoločnosti či zaregistrovaním investície, nekvalifikovaná pracovná sila predovšetkým v oblastiach mimo hlavného mesta La Paz a mesta Santa Cruz. Pri investičnej činnosti je potrebná prítomnosť zástupcu priamo v teritóriu. Zároveň sa odporúča aj styk s miestnou právnickou kanceláriou. Rizikom je tiež možné znárodnenie, ktoré bolívijská vláda uplatňuje vo vybraných sektoroch ekonomiky. Vo väčšine prípadov sú však vyvlastnení spoločnosti finančne odškodnené.

b) Energetická politika krajiny

Krajina je veľký „výrobca plynu“, ktorý exportuje svoju produkciu hlavne do Brazílie a Argentíny. Zároveň má v pláne otvárať svoje trhy smerom k Paraguaju a Uruguaju. Plynárenský priemysel je hlavným zdrojom devíz pre bolívijskú ekonomiku. Rozhodnutie prezidenta Eva Moralesa zoštatniť prepravcu elektrickej energie vlastneného firmou Red Eléctrica de España (REE) nevyrieši problémy s elektrickou energiou krajiny. Problém v Bolívii nie je v preprave energie, ale v jej výrobe, t.j. aktivite, ktorú Morales takisto znacionalizoval v máji 2010, keď štát prevzal kontrolu nad výrobcom Corani, ktorá patrila francúzskej spoločnosti GDZ Suez a výrobcom Guaracachi, ktorý patril anglickej spoločnosti

Rurelec PLC. Veľkou energetickou výzvou Bolívie sú odhady spotreby, ktoré sa môžu zdvojnásobiť v nasledovných 10 rokoch a budú si vyžadovať miliónové investície. Kapacita výroby elektrickej energie v Bolívii je 6,718 GWh a očakáva sa, že za desať rokov sa potreba vyšplhá na 13,786 GWh podľa **Plan energético 2012 – 2022**. Prvý štvrťrok roku 2018 zatiaľ stúpa vývoz plynu oproti roku 2017 v priemere o 36%. (Zdroj INE)

Podiel energetických nosičov na celkovej spotrebe energií (v %)

	2017
Zemný plyn	76%
Ropa	15%
Uhlie	-
Jadrové zdroje	-
Obnoviteľné zdroje energie	9%

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie (v %)

Tepelné elektrárne – spaľovanie plynu	89	
Jadrové elektrárne	-	
Obnoviteľné zdroje energie	11	

Priority energetickej politiky Bolívie

Bolívia má za cieľ stať sa energetickým centrom Južnej Ameriky a vyvážať prebytočnú elektrickú energiu do okolitých štátov. Cieľom je diverzifikácia energetických zdrojov.

Energetická bezpečnosť krajiny

V Bolívii je ešte stále nedostatočný prístup k elektrickej energii v prímestských a vidieckych oblastiach. V roku 2016 pokrytie elektrickou energiou dosiahlo 99% v mestských oblastiach a 73% vo vidieckych oblastiach.

V roku 2014 prezident Evo Morales inauguroval prvú pilotnú ekologickú elektrárňu v Cochabamba (500 km východne od hlavného mesta La Paz). Ministerstvo palív a energetiky uvádza, že do roku 2020 by mala byť produkcia elektrickej energie v krajine na úrovni okolo 3,000 MW, domáca spotreba na úrovni okolo 2,000 MW, čo by malo umožniť vývoz el. energie na úrovni okolo 1,000 MW.

Oficiálne údaje Národného štatistického úradu (INE) uvádzajú, že spotreba elektrickej energie v krajine rastie medziročne o cca 8%.

Podiel dovozu na celkovej spotrebe energií (v %)

	2017	
Zemný plyn	-	
Ropa	100%	IV.
Uhlie	100%	
Jadrové zdroje	-	

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Dovozný a vývozný režim je formálne voľný s vyhradeným zoznamom komodít podliehajúcich licenčnému konaniu. Tento proces je nutné konzultovať od prípadu k prípadu vzhľadom na meniace sa kritéria riadiacich štátnych orgánov.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Zahranický obchod	2013	2014	2015	2016	2017
Vývoz mil. USD	12,201	12,856	9,591	7,21	7,98
Dovoz mil. USD	9,267	10,249	9,039	8,19	9,26

Bolívijsky export je z 50% závislý od zemného plynu. Vývoz dosiahol v roku 2017 hodnotu 11,23 miliónov USD. Až 48% exportu Bolívie v rámci Južnej Ameriky smeruje do Brazílie (približne 2,460 mil. USD ročne). Ďalším dôležitým odberateľom je Argentína, kam vyváža 29% (1,480 mil. USD)

c) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz (rok 2017)

Vývoz – Brazília 18%, Argentína 16%, USA 8%,

Dovoz – Čína 22%, Brazília 17%, Argentína 12%,

d) Vývoj zahraničného obchodu so SR (vývoz/dovoz)

Hospodárska spolupráca sa obmedzuje na minimálnu obchodnú výmenu, aj keď s trendom zvyšovania vzájomného obratu. Na rozdiel od štatistiky MH SR bolívijský štatistický prehľad vykazuje vývoz SR v priemere v trikrát vyššom objeme. Po roku 2015 sa neevduje tovarová výmena s krajinou, iba v rámci bloku LA štátov.

Obdobie (v tis.)	2013	2014	2015
Vývoz	1,619	1,548	1,950
Dovoz	2,734	9,771	18,722
Obrat	4,353	11,319	20,672

Zdroj: MH SR, ŠÚ SR

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Rozhodujúcimi okolnosťami sú zvládnutie prekážok štátnej administratívy, nedostatočnej odbornej pripravenosti predstaviteľov štátnych orgánov v dôsledku vysokej fluktuácie politického charakteru a pomalosti rozhodovacích procesov.

Spoločenské zvyklosti v Bolívii sú veľmi podobné ako v ostatných krajinách Latinskej Ameriky. Pri rokovaniach treba rátať s možným oneskoreným príchodom obch. partnera.

Pri oslovovaní sa používajú akademické tituly (doktor, inžinier, licenciado – magister).

Veľké spoločnosti sú v Bolívii zastupované priamo vlastným zástupcom alebo miestnym zástupcom, resp. dcérskou spoločnosťou zväčša sídliacou v hlavnom meste La Paz. Existencia miestneho zástupcu je potrebná pri záujme o štátne zákazky. Systém veľkoskladov v krajine nefunguje, predaj sa realizuje cez konsignačné sklady priamo do distribučnej siete alebo predajných outletov.

Bolívia nemá prístup k moru. Väčšina tovarov je dopravovaná letecky alebo cez námorné prístavy v Čile, Argentíne, Brazílii a Peru.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Odbytové možnosti sú vo všetkých tovarových skupinách súvisiacich s ťažbou ropy, plynu, minerálov a elektroniky. Vývoz dopravných prostriedkov je pod kontrolou nadnárodných spoločností etablovaných na Slovensku. Medzi perspektívne oblasti môže patriť oblasť fotovoltaiických technológií a obnoviteľných energií a informačných technológií. Záujem je tiež o niektoré druhy potravín, skla, keramiky a výrobky z plastov.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Rozhodujúcim faktorom je kvalitné zastúpenie v miestnom prostredí. Spoločnosti zvažujúce pôsobenie v Bolívii by mali zvážiť výhody a úskalia svojho rozhodnutia v oblasti investovania, previesť dôkladný prieskum trhu pred prevodom fondov a zaobstarať si právnické poradenstvo ako bolívijských, tak aj medzinárodných firiem. Veľký význam pre podporu predaja má reklama. Bolívijský spotrebiteľ je na ňu zvyknutý z rozhlasu, TV vysielania a dennej tlače. Bolívia má množstvo veľtrhov, ktoré by mohli byť využívané pri propagácii produktov a pri otestovaní záujmu trhu.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Podmienky vstupu.

Pre turistické cesty do 90 dní stačí občanom SR cestovný pas s platnosťou najmenej šesť mesiacov po vstupe do krajiny. Občania Bolívie potrebujú od 01.04.2007 pre cesty do SR vízum. Pri odchode z krajiny sa platí poplatok 25 USD. V prípade, že občan SR v krajine plánuje zotrvať viac ako 90 dní, musí si ešte pred cestou do Bolívie vybaviť dlhodobé vízum na veľvyslanectve vo Viedni. Nie je dovolené dovážať potraviny v surovom stave, najviac 1 liter alkoholu a 200 ks cigariet. Je prísne zakázané vyvážať z krajiny predmety považované za kultúrne dedičstvo národa. Typ cestovného dokladu je cestovný pas.

Všeobecné informácie pre turistov a cestujúcich. SR nemá v krajine veľvyslanectvo. Teritoriálne je príslušné veľvyslanectvo SR v Buenos Aires / Argentína. Bolívijské veľvyslanectvo je vo Viedni: Waaggasse 10/8, 1040 Wien. Tel.: 0043/1/5874675; e-mail: embolaustria@of-vienna.at, úradné hodiny: Po-Pi : od 09-00 do 12,30 hod. Bolívia je chudobná rozvojová krajina s vysokou mierou pouličnej kriminality. Treba venovať zvýšenú pozornosť batožine a osobným veciam, hrozia krádeže, osobitne pri cestovaní verejnou dopravou a návšteve turistických miest. Neodporúča sa individuálny presun v meste aj mimo mesta nočných hodinách. Po príchode do krajiny si treba vyhotoviť fotokópiu cestovného dokladu a pohybovať sa po meste len s ňou a primeraným finančným obnosom. V prípade napadnutia neklásť odpor a odovzdať peniaze delikventom. Odporúča sa cestovať len veľkými a známymi dopravnými spoločnosťami, v mestách radšej overenou taxislužbou.

V prípade straty resp. odcudzenia finančnej hotovosti je možné zaslať poškodenému zo SR peniaze prostredníctvom služby WESTERN UNION, ktorú poskytuje TATRA BANKA. V prípade odcudzenia cestovného dokladu občana SR je potrebné kontaktovať ZÚ SR v Buenos Aires. Upozorňujeme, že vybavenie náhradného cestovného dokladu SR trvá minimálne jeden týždeň. Je nevyhnutné dodržiavať chronicky známe bezpečnostné opatrenia, nepútať pozornosť drahým oblečením, hodinkami, elektronikou a predmetmi zo žltého kovu.

V prípade napadnutia neklásť odpor, mať pri sebe len kópiu pasu a primeranú finančnú hotovosť, ktorú treba vydať delikventom. ZÚ Buenos Aires pri návšteve Bolívie odporúča využiť Registračný formulár pre pobyt občanov SR v zahraničí – vid' www.mzv.sk

Zdravotnícka starostlivosť.

Je nevyhnutné uzavrieť úrazové a liečebné poistenie pred cestou do zahraničia. Zdravotnícke zariadenia vyžadujú platbu vopred v hotovosti. Na základe účtov vydaných v Bolívii treba po návrate do SR kontaktovať poisťovňu. Slovenským turistom sa pred cestou do Bolívie odporúča preveriť si aktuálne informácie ohľadne výskytu infekčných a cudzokrajných ochorení na webovej stránke polikliniky cudzokrajných chorôb: www.cudzokrajne.sk. Pri cestách do tropických oblastí Bolívie je povinné očkovanie proti žltej zimnici, odporúča sa aj preventívne očkovanie proti hepatitíde A a B a brušnému týfusu. Existuje riziko horúčky dengue, proti ktorému nie je možnosť preventívnej vakcíny, len zodpovedný prístup samotného turistu (repelenty, vhodné oblečenie, moskytiéry). balená vo fľašiach. Nekonzumovať ovocie a zeleninu a čerstvé džúsy zakúpené na ulici. Mäso, mlieko, ryby a vajcia konzumovať dobre tepelne spracované. Najvýznamnejšie mesto La Paz a západná časť krajiny sa nachádzajú vo vysokej nadmorskej výške (viac ako 3 tisíc metrov). Treba preto počítať s tým spojenými problémami (bolesť hlavy, závraty, dávením, ťažkosťami s dýchaním).

Dôležité telefónne čísla:

Polícia 110, Hasiči 119, Prvá pomoč 118,

Konzulárny úrad SR La Paz.

Konzul Hernán Guido Vera Ruiz

adresa: Calle 21 N° 8350, Piso 9, Of. 3, Edificio Monroy Velez, Calacoto La Paz,

Tel.: +591/ 2/ 2790797

Fax.: +591/ 2/ 2790797

E-mail.: veraruizhg@gmail.com

Komunikačný jazyk : španielsky, anglický

Informačné web zdroje o Bolívii.

www.boliviacomercio.org.bo

www.bcb.gov.bo

www.ine.gov.bo

www.delbol.ec.europa.eu

www.aduana.gov.bo

www.rree.gov.bo

www.mintrabajo.gov.bo

www.hacienda.gov.bo

www.ibce.org.bo

Bolívijská obchodná komora

Bolívijská centrálna banka

Národný štatistický inštitút

Delegácia Európskej komisie v Bolívii

Štátna colná správa

Ministerstvo zahraničných vecí a cirkvi

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a zamestnanosti

Ministerstvo ekonomiky a financií

Inštitút pre zahraničný obchod

Aktualizácia:

Jún 2018